

Nikt nie lubi Szwejka

Dobremu wojakowi Szwejkowi zdecydowanie bliżej jest do Sancho Pansy niż do Rycerza Smętnego Oblicza. A Szwejk to dla wielu kwintesencja czeskości (choć takie rozpoznanie niejednego Czecha doprowadza do szewskiej pasji lub do rozpaczki zrodzonej przez poczucie niezrozumienia).

Bo stosunek Czechów do stworzonego przez Jaroslava Haška bohatera, czy może raczej antybohatera, jest niejednoznaczny. Jak pisał Josef Jedlička (1927-1990) w jednym z tekstów wydanych pośmiertnie w tomie Czeskie postaci i inne eseje (České typy a jiné eseje, wypowiedzi w niej zgromadzone powstawały na potrzeby Radia Wolna Europa w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku, edycja książkowa 2009), kiedy czasy są złe Czesi na ogół biorą sobie za wzór bohatera Haška. Zarazem jednak, dopowiada Jedlička: „Szwejk jako człowieka nikt nie lubi. Nikt go nie szanuje. Chociaż chętnie Szwejka cytujemy, nie podziwiamy go. A jego działań bynajmniej nie uważamy za godne naśladowania. Kiedy czasem napada nas ochota na samobiczowanie i korci nas, żeby powiedzieć o sobie coś bardzo złego i bezwzględnie, oznajmiamy, że jesteśmy narodem Szwejków. Tę opinię, i jest to istotne dla problematyki czeskiego szwejkostwa, wygłaszamy z żartobliwą życzliwością, z ukrytym żądaniem zadośćuczynienia, a może nawet wręcz z upodobaniem. Albowiem chętnie przyswajamy sobie szwejkowskie spojrzenie na świat. Solidaryzujemy się z jego absurdalną interpretacją. A ponieważ się w nim rozpoznajemy, niedaleko nam do utożsamienia się z nim. Nasze podejście do Szwejka i szwejkostwa jest ambiwalentne, pełne napięcia, paradoksalne, czyli właśnie takie, jakie człowiek ma w stosunku do przeciwstawnych sił i skłonności we własnym wnętrzu”.

Cały artykuł można przeczytać w majowym „Kalejdoskopie” - do kupienia w Łódzkim Domu Kultury, punktach Ruchu S.A., Kolportera, Garmond-Press i salonach empik. A także w prenumeracie (w opcji darmowa dostawa do wybranego kiosku Ruchu):

https://prenumerata.ruch.com.pl/prenumerata-kalejdoskop-magazyn-kulturalny-lodzi-i-wojewodztwa-lodzkiego?fbclid=IwAR0CJwQi1fl7y-1av7GdZlwB82ZmKdxZmMSef9uNO1G6Rkt-b4HEX_KIB8o

Możecie też słuchać naszych najlepszych tekstów w interpretacjach aktorów scen łódzkich, z Łodzią i regionem związanych na platformie "Kalejdoskop NaGłos":

<https://soundcloud.com/user-673739052>